

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

902.5

Szerző:

Hely

Cím: *Hivatal, ahol negyven millió**akta tornyosodik az asztalokon*

Idő

"1926"

Forrás:

Világ

Személy

Bn

(Hely)

1926. 1. 29.

(Idő)

(Köt. v. fiz.)

(Oldal)

Székesfővárosi házinymoda 19'2

Közp. *Hivatal, ahol negyven millió akta tornyosodik az asztalokon*

(A Világ tudóstíjójától.) A városháza labirintus épületének egyik csendes szárnyában húzódik meg egy hivatal, ahol hozzávetőleges számítás szerint negyven millió aktát őriznek, kezelnek és ennek a negyven millió aktának, okmányoknak mindössze hat tisztviselő a gondozója. A székesfőváros levéltára ez a hivatal, ahol nemcsak okmányokat őriznek, hanem, mint a többi városi hivatalokban, aktákat is elintéznek. A levéltár munkájának most megvan az aktualitása is, mert a főváros új korának a történetére vonatkozó dokumentumokat most hozzák napvilágra.

Gárdonyi Albert főlevéltáros a levéltár vezetője, aki naphosszat ül a régi okmányok között, délelőtt, délután bent ül szobájában, elvonulva a napi élet eseményeitől, kutat a mult emlékeiben.

Amikor meglátogattam ebben a csendes hivatalban, ezt mondotta nevetve:

— Elviselném könnyen már a fegyházat is, annyira megszoktam az egy szobában való tartózkodást. Egész nap itt ülök.

— Rengeteg okmányt őrzünk, aminek az is az oka, hogy a tizenöt évnél régebb íráások hozzánk kerülnek, tehát már az 1910-es okmányok is nálunk vannak. Eddig kilenc tisztviselő dolgozott a hivatalban, azonban a létszámcsökkentés hat tisztviselőre redukálta a levéltár hivatalnokainak számát, ami nagy nehézséget okoz, mert hiszen a tisztviselők nem igen érnek rá, hogy a tudományos munkának szentelhessek idejüket, túlnyomórészt kénytelenek prioritási s más adminisztrációs munkákkal tölteni az időt, úgyhogy lajstromozási és más ilyen természetű munkával telnek a napok.

— Milyen nagyobb szabású munkát fejezett be legutóbb a levéltár?

— Legutóbb befejeztük az ötven éves Budapest történetére vonatkozó dokumentumok összegyűjtését. Általában véve az újkori Budapesttel csak most kezdenek foglalkozni, az erre vonatkozó okmánygyűjteményt csak most dolgozzák föl. A levéltár anyaga 1687-től van összegyűjtve, tehát a török hódoltság idejéből nincsenek okmányaink

— Milyen érdekes okmányok kerültek napvilágra eddig a levéltárból?

— Kevesen ismerik Széchenyi István gróf tevékenységének részleteit a fővárossal kap-

csolatban, noha működésének túlnyomórésze erre vonatkozik. Most olvasgatom éppen a Lánchíd építésére vonatkozó aktákat, amelyekből kiderül, hogy Buda és Pest között fölállítandó híd eszméjét először egy Kampmiller József nevezetű ember vetette föl 1819-ben. Ez a híd kő-alapon nyugvó fahíd lett volna. A város azonban elutasította anyagi okok miatt. Ez a Kampmiller állandóan lelkes szavakkal igyekezett az állandó híd eszméjének megnyerni a város vezetőit s mint tudjuk, siker nélkül, mint ahogy Széchenyi is csak évekre menő agitáció után tudta a várost rávenni a híd fölépítésére. Nem akartak ugyanis lemondani Pest és Buda a 44 ezer forint évi bérjövedelemről, amelyet a híd bérleitől kaptak. Érdekesek azok a bizottsági ülésekről fölvelt jegyzőkönyvek, amelyek részletesen közlik a Lánchíd ügyében elhangzott érveket. Széchenyi, aki „választott polgár” volt, ugyancsak sok akadállyal volt kénytelen megküzdeni, amint ezekből a jegyzőkönyvekből kiderül. Ki emlékszik ma már a Széchenyi sétatérre? Pedig ez nagy dolog volt. A jegyintézet mostani palotája előtt, a tőzsde mostani épületéből balra húzódik ez a fásított rész, amely ma már egybeolvad a Szabadság térrel, alig lehet észrevenni, hogy külön tér, külön sétány jellege van. Széchenyi nagy fáradsággal hozta össze a „Sétatértársulat”-ot, hogy megvédje Pestet a portól és homoktól, ezért nagy költséggel állította föl a sétatert, amelynek első fáját 1846-ban ültette el felesége, Crescencia grófnő. 1855-ben kioszk is volt ezen a helyen, persze eltűnt ez is, mint sok más emléke az akkori időknek...

A főlevéltáros fölvesz az asztalról egy kimutatást s ezt mondja:

— Most került elő ez a pár adat is. 1765-ben Pest jelentéktelen városka volt, mert lakossága így oszlott meg: A lakosság száma 2692; ebből férfi: 1300, nő: 1392; zsindeletetős ház 231, cserépetetős ház 222, szalmatetős ház 693.

Elmondotta még a főlevéltáros, hogy rövidesen nyilvánosságra kerülnek új adatok Pest város keleti kereskedelméből, amelyekből sok fontos adattal lehet megrajzolni, hogyan fejlődött mostanáig a főváros kereskedelmi élete.